

Տարեկան գինը 10 ռուբլի կես տարվանը
6 ռուբլի
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՕՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ
Մեր հասցեն՝ Тифлиси, редакция «Мшакъ»
Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տ է Լ է Ք օ ն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութեանը բայ է առաջադրանք 10—2
(բացի կիրակի և օրհորհրդից)
Ցայտարարութեանը ընդունվում է ամեն լիզով
Ցայտարարութեանը համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կօպէկ.
Տ է Լ է Ք օ ն № 253.

ՆԱԽԱԶԳՈՒ
Ի նկատի ունենալով, որ մինչև այժմ շա-
բաթը սպասելի էրանց առիթի վառ ապ-
արհեստի միասնակ ներքին ու մարկան,

ՉԱՑՈՒՄՆ՝
ընտանեկան և կեցիկ մեր էությունները
ընտրելով, գործարարով արկղիկները և կա-
պիտանակ բոլորին յայտնի

ԲԱՐՁՐ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ՍԵՄՊԼԵՏԻՆ 10 ՀԱՏԸ 5 ԿՕՊ.
№ 8 10 ՀԱՏԸ 5 ԿՕՊ.

Ն. Ի. ԲՕԶԱՐՉԵԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴԻԲ

Հայրենաց Որբախնամ Ընկ. Վարչություն
Խնամարար խնդրում է ընկերության մեծարգոյ անդամներին շնորհ բերել
ԸՆԿՆՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՐԻՆ,
որ լինելու է կիրակի, ապրիլի 12-ին Որբանոցում, Բէհրուսեան փող., № 39.
Չարվումնիս անարկաններն են.
1) Չեկոցուցն Ընկերության գործունէութեան 1908 թ.ի.
2) Նախաշաբաթ 1909 թ.ի.
3) Ընտրութեան վարչութեան անդամների, վերատուգիչ յանձնաժողովի ան-
գամների և փոխանդամների:

տվորարար լինում էր: Սպանիկի հրա-
ցանաձիգ գունդը առանց օֆիցերնե-
րի էր»: (Հ. Գ.)
4. Պոլիս, 10 ապրիլի
Զօրքերը սկսում են մայրաքաղաք
մտնել: (Հ. Գ.)
4. Պոլիս, 10 ապրիլի
Զօրքերը աստիճանաբար օդակ են
կազմում քաղաքի շուրջը: Չախ թիւր
գուրս գալով Բօսֆոր, կենտրոնանում
է Պէշիկթաշում: Գլխավոր ուժերը
գրավում են Երզրզի բարձունքները:
Այժմ թիւր շարժվեց դէպի Երկաթուղա-
գիծը Մեկրիկօսի և Սամաթիայի
մէջ: Զօրքերի շարժման ճշգրիտ տե-
ղեկութիւններ պահպանում են: (Հ. Գ.)

Սան-Ստեֆանո, 10 ապրիլի
Այստեղ ժողովել են 160 պատգա-
մաւորներ և սենատորներ մեծ բազ-
մութիւն: Նախագահ Մուստաֆան չը-
բաժարվեց իր կողմէ: Նրա տեղ
միաձայն ընտրվեց Անձեղ-Րիզան, որ
խտաձգեց իր գնալը Սայունի: Նա նա-
խագահի աթոռը զիջում է Քիւչուկ-
Սաիդին, որի նախագահութեամբ էլ
բացվում է պալատի և սենատի միա-
ցեալ նիստը, որ իրան հռչակեց «ազ-
գային ժողով»: Նիստը դանդաղ է,
ժամը 6 ին ջուէարիկցիին հետևեալ
թուցիկները: Անգղային ժողովը ըն-
դունում է միացեալ զօրքի հրատարա-
կած թուցիկը վերջնականապէս լա-
կանելու համար այն հարուածը, որ
հասցրին սանձադրութեան մարտի
31-ի ընկալցիւն ցաւալի դէպքերը և
անուհետև սկսված ընկալցիւն, հաւա-
նութիւն է տալիս զօրիչներին պատ-
ժելու որոշմանը և այն միջոցներին,
որ ձեռք է առել զօրքը օրհնելի և շա-
րիաթի համաձայն՝ քաղաքի կարգ ու
կանոնը պահպանելու նպատակով: Ժո-
ղովը զօրքի այդ վարձուները գտնում
է ժողովրդի ցանկութեանը համա-
պատասխան, որով բոլորն էլ պարտա-
ւորվում են հնարանվել զօրքի չըա-
մաններին, իսկ հակառակորդներին
ժամադրել խիստ պատասխանաւու-
թեան:»

Այն-Քէմալը սուլթանի բժիշկ Նուրբեկ-
դինը և մի քանի պալատականներ:
(Հ. Գ.)

Պոլսից հարգում են, որ Անատոլի
ընդամենը սօֆիստները կանոնաւոր
ցիւղ են մղում: Պատմ են, որ Անատոլի
ընդամենը զօրքերը և ազգաբնակիչները ու-
ղի է կանգնում սուլթանին պաշտպանելու
համար:
Տարբ. սօֆիստներ, օֆիցերներ շուրհ
հագած, մասն զօրքերի մէջ և սկսեցին հա-
մոզել նրանց, որպէսզի հաւատարիմ մնան
սուլթանին: Նրանք բոլորն էլ սպանված են:
Այդ փաստը և ազգաբնակիչներն սպա-
տոգական գրութիւնը է տալիս կար-
ծելու, որ քաղաքի զօրքերի կողմից ոչ մի
ընդդիմութիւն չի ցոյց տրվել երեսուցորդ-
թիւրքական զօրքերին: Պատմ են թէ, երբ
որ պոլսական զօրքերը երբեք են մեռել
սուլթանին պաշտպանելու համար:
Սուլթանը շրջապատում էր զբոսաւազով
պատերազմական նաւատորմը՝ համոզում էր
նրանց հաւատարիմ մնալ իրան: Ընդհան-
րապէս, նա ամեն միջոց գործ է դնում
պաշտպանելու իր կուսակիցներին: («Baky»)

4. ՀԱՅ ՍԻՍ, ԵՒ ՎԱՐՃ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Նախաձեռնութեամբ
կիրակի, ապրիլի 12-ին
ԿՈՎ. ՀԱՅ. ԲԱՐՅՈՒՄ. ԸՆԿ. ԴԱՆԻՃՈՒՄ
(Արաս-արաբեան հրապ. սեփ. տուն)
կայանաւում է
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
I բաժին
Երաժշտական գրական մասնակցութեամբ
ՊԱՆՅՈՒՄ, եղբայրների
II բաժին
«**Матрена Спиридонова**»
Կատակերգ. Գլխավորով I գործողութեամբ.
III բաժին
Պ ա թ ի ռ
Սկիզբն է ցերեկվալ ժամը 12-ին
Մուտքը 35 կօպ.
(ու.կ.) (առ.) 299. 2—2

Թէ հայկական սարսափները բոլոր
չեն յուզում եւրօպացիներին, միթէ
հայկական ջարդերը դարձան ստորա-
կան առօրեայ մի երկոյթ, որին ըն-
տելացել են մարդկանց շրթեր, ինչ-
պէս մի ժամանակ հրէական ջարդե-
րին:»
Թիւրքաճայը ջերմ պաշտպաններ
չունի ոչ մի կողմից, իսկ ընդհանուր
մարդասիրութեան վրա հիմնված հա-
մակարկան և ցաւակցական այն զգաց-
մունքները, որոնք արտայայտվում են
այս ու այն կողմից, զրական ոչ մի
քայլի չեն վերածվում և մնում են ին-
քի բարոյական սիտփանքներ, որոնք
երբեմն նոր գրգռումներն առիթներ
են դառնում հայկական ջարդերի հե-
ղինակների համար:
Եթէ ներկայ ջարդերի բռնկումները
լինելի վերջին արձագանքները այն
մեծ ճգնաժամի, որի մէջ գտնվում է
Մերձուր Արեւելքը, դեռ կարող էր
մի հեռուոր և թոյլ միջիջրութիւն
մնալ թէ թիւրքաճայը իր վերջին գո-
հերն է տալիս լաւագոյն ապագայի
համար:
Բայց ահա այդտեղ է ճակատագրա-
կան հարցը. արդե՞ք վերջին գոհերն
են մեր առջի:
Իսկ եթէ ոչ,
Երեւոյթի չափազանց լրջութիւնը,
ժողովրդական կենտրոնի ապահովութեան
ինչպէս վերին աստիճանի կարեւորու-
թիւնը պէտք է թիւրքաճային ընդունութեան
առնել այն բոլոր ազդեցութիւնները,
որոնք դեռ են լազում անօգնական և
անպաշտպան վիճակ ստեղծելու թիւր-
քաճային համար և նրանց խողովրդ
դարձնելու դժոխային արձաբերներ
հեղինակների ձեռքերում:
Ա. Գալանթար

Սան-Ստեֆանո, 10 ապրիլի
Ազգային ժողովը տեղի է ունե-
նում դնովալ: Պալատի նախագահը
յայտնեց, որ ստացվել է թիւրք բոլ-
գրական համաձայնութեան արձա-
նագրութիւնը: Չը նայած միւս պա-
րագրումներին, այսպիսի որոշեց ար-
ձանագրութիւնը յանձնել մասնաժողո-
վին: (Հ. Գ.)
Վիեննա, 10 ապրիլի
Սան-Ստեֆանոյում, 19 սենատոր-
ներ և 120 պատգամաւորների մաս-
նակցութեամբ, տեղի ունեցեալ ազգա-
կեն ժողով Սաիւր-փաշայի նախագա-
հութեամբ: Գննակցիկները առաջար-
կութիւններ աւելցրին գահընկէց
անելու և մակեդոնական զօրքի առջ-
նորդները օրհնական, ինչպէս նաև
դիմաբողոքներն ապստամբներ յայտա-
բարելու մասին: Մարշալ Մուխթար-
փաշան առաջից սուլթանին գահըն-
կէց անելու դէմ: Սուլթան-փաշայի
ձեռի ժամանակ, Սան-Ստեֆանոյին
մտեցան հինգ պատերազմական նա-
ւեր և իրանց դրին ազգային ժողովի
արձանագրութեան տակ:
Լուրերին նայած, սուլթանի գահըն-
կէցութիւնը սկզբունքով որոշված է:
Եւսիւր-իւր խաւար նայալս տուեց իր հա-
մաձայնութիւնը: Ապա ազգային ժողովը
հաստատեց առաջացող զօրքի հրատա-
րակած երկու թուցիկները և որոշեց
իր կողմից և մի թուցիկ բաց թողնել
առաջիկայ շարժման մասին: Զօրքի և
ազգային ժողովի թուցիկները կար-
գացվեցին բաց նիստում: Այնուհետև
հասարակութեանը հեռացրին: Կրկին
չարունակվեց դանդաղ նիստը: Մահ-
մազ-Կեֆիկէտ-փաշան և գեներալ-շաա-
րի Կառալիլի Պերտիվ եկան Սան-
Ստեֆանո և ներկայ եղան ազգային
ժողովում: Մասնակցող պատգամաւոր-
ների թիւը հասաւ 200-ի: Գետաձա-
ւորներին չէ թողարկում: Նստաձա-
վելով տեղեկութիւնների համա-
ձայն, սուլթանին գահընկէց անելու
առաջարկութիւնը դեռ չէ ջուէարվելով:
Պալատի նախագահ Մուստաֆան չըա-
ժարվեց պաշտօնից: Նախագահի պար-

Պոլսից Սեկստաուզը եկած «Ջէզ» շոգե-
նաւի ձանապարհորդները Ե ՄՇՐ արւց
առել են «Ք. Օռ.» լրագրի թղթակցին, որ
Կ. Պոլսի յեղաշրջումի օրերում ազգաբնա-
կութեան մէջ ետանդուն ազդեցութեա է եղել
մղում նորակազմ «Միութիւն յանուն Մահ-
մէդի» կուսակցութեանը: Այդ ազդեցութեան
չեւրմ կերպով մասնակցում էին կանայք:
Նրանք անկարգութիւնների ժամանակ կե-
րակուր ու խմբիցիւններ էին բաժանում
ապստամբ զինուորներին:

Վիեննա, 4 ապրիլի
Վիեննայի «Ալեքսանդր-Յայտուն» լրագի-
րը տեղեկութիւն է ստացել Կ. Պոլսի իր
թղթակցից, որ սուլթանի մեծաւորները
խորհուրդ են տուել նրան իր կենտրոն ազա-
տելու համար նրաժողովը գահից: Սուլթա-
նը պատասխանել է, որ պատրաստ է հրա-
ժարվելու, միայն յօդուար իր որդու, բայց
ոչ մի դէպքում չի անի յօդուար իր եղբոր
Կ. Պոլսից հեռացել է ստացված Վիեննա-
յում, որ մի քանի անգամուր ուրեմներ
սուլթանի կողմից իրեն պատգամաւորներ
տեղափոխել են Սայունից եկող երկուս-
տար-թիւրքական զօրքերի մօտ դուրանի
անուսով ապստամբները նրանց, որ ան-
պայաման անհրաժեշտ է ընկալցիւնների
կատարած յեղաշրջումը: («Ք. Օռ.»)

Հոգեմաշ զգացումներով ենք կար-
գում հայկական ջարդերի մասին շա-
րունակվող բոլորը լուրերը:
Կրկնակի ստեղծել է լսել հայկական
ջարդերի մասին այն օրերում, երբ
այն երկրորդ, ուր նրանք ապրում են,
անուսանում է իրան սանձադրական:
Չարքեր, կտորածներ, ֆանատիկո-
սական դիւախտներ, բարբարոսական
արարքներ և միևնույն ժամանակ սահ-
մանադրութիւն և պարամենտ: Դա
մի այնպիսի գոտալային ծագող է, դա
մի այնպիսի լեզի է, որ կարծես թէ
վերապահված էր անտրոք անապատների
կողմից վերջնականապէս անարգելու և
սանտասիկ ապուռ հայ ժողովրդին:
Արձաբերների երկրում հայ ժողո-
վրդի համար փրկութիւն չը կար
միպատկութեան օրով, նա չը կայ և
թէ վիճիկ - փաշայի սանձադրական
վարչութեան օրերով: Սուրբ մնում է
կանգնած հայ ժողովրդի գլխին և պատ-
րաստ է օգտվել իւրաքանչիւր թէ դրա-
կան և թէ բացասական դէպքից իր
մասնաբեր և թունաւոր գործը կատա-
րելու:
Չոհեր և անվերջ զոհեր—զոհեր բըռ-
նութեան օրերում, զոհեր անցողական
ընդամենը, զոհեր սանձադրութեան
օրերում, զոհեր և աչից, և ձախից ա-
մեն ժամանակ—դա այնպիսի մի աղէտ
է, մի այնպիսի զարնուրդի ողբերգու-
թիւն, որը ամեն անձնարին է:
Հայ մարդը սարսափաւոր կանգնած
է այդ սրտակտոր արհեսաների տե-
սարանների առաջ և ինքն իրան հարց է
տալիս՝ ամենքն էր, միթէ վերջ չէ
լինելու այս վարչութեաններին, մի-

ՅՈՒՆՏՈՒՆՔՆԵՐԸ ԹԻՒՐԿԻՆՆԵՐԻՆ
4. Պոլիս, 10 ապրիլի
Հակառակ ենթադրութիւններին, սէ-
լամը բաց կայացաւ: Սուլթանը մզկիթ
էր գնում իր Բուրնան-եղզին որդու և
մեծ վեզիր թէ վիճիկ փաշայի ուղեկցու-
թեամբ: Զօրքերը ողջունում էին սու-
վորական կարգով: Մէլամը բաց յետոյ
սուլթանը երեսց իր կիսակ պատու-
հանում: Ժողովուրդը ողջունեց նրան:
(Հ. Գ.)
Վիեննա, 10 ապրիլի
«Կօր. Բիւրօյին» հարցում են Կ.
Պոլսից. «Սեկստաուզը ներկայ էր զօր-
քերի աւելի փոքր թիւը, քան ինչպէս

Կեօն, 10 ապրիլի
«Կեօնի» Յայտունը» կէսգիշերին
Կ. Պոլսից ստացաւ այս հեռագիրը:
«Սան-Ստեֆանոյի գահաձի ժողովում
150 ձայնով վճռվեց սուլթանին գա-
հընկէց անել: Կուսակցիներ կան միայն
գահընկէցութեան ժամանակի վերաբե-
րութեամբ: Եւսիւր-իւր-իւրային յանձ-
նարարվեց Ֆէտիա պատրաստել այդ
վճի մասին»: (Հ. Գ.)
4. Պոլիս, 10 ապրիլի
Հատորում են պաշտօնապէս չը
հաստատված, թէ և հաւանական մի
լուր, իբր սուլթանը, ազգային ժողո-
վի պահանջի ուժով, համաձայնել է
հրաժարվել գահից:
Սան-Ստեֆանոյից եկած Մահմադ-
Շեֆիկէտ փաշան սասնանեց զօրքի և
նաւատարմի հրամանատարութիւնը և
գեներալիսիմուսի կողմնակց:
Այստեղ առայժմ անկարգութիւններ
չը կան, թէ և քաղաքը ծայրայեղ
յուզեցնելով շրջում են գնին. որական պա-
նակալները: Սուլթանը սովորական
կարգապահութիւններն է արել այսօր-
վայ սէլամը վերաբերութեամբ: Դիւզ-
լամաներից մի քանիսի ընտանիքները
մեկնեցին քաղաքից, իսկ գեներալատու-
րներում նրանց անկարգանքները գրա-
ւեցին օտարաշնչապատկան ընտանիք-
ները: Դեպքանանները պաշտպանվում
են նաւատարմի կողմնակց:
Միևնուրեք թէ վիճիկ-փաշային ներ-
կայացրին իրանց նրաժողովանը: Նը-
քան աճողակց յարգորդի միևնուրեքներին
չը հրաժարվել: Միայն արքաբաղա-
տութեան միևնուրեք պնդեց իր հրա-
ժարականի վրա:
Կրպիկները հրատարակել են յե-
ղաշրջումը օգնողներ յուշացանք, ու-
րանց անունները իբր թէ սուլթանն է
տուել: Տուցակի առաջին տեղում աչ-
քի է դարձնում մարշալ Շաքըր փա-
շան, փոխ-ծովագետ Սաիւր-փաշայ,
կամրելը Էլմին փաշայ, «Իկրամի»,
«Միկանի», «Վալադի» խմբագիրները,
«Մերկիսիլի» հրատարակիչը, ան-
րարները պարագլուխ Իզմայիլ-Քէմալը,

Մոստաֆիլից հեռագրում են «Ք. Օռ.»
լրագրին, որ իսկիւրում օֆիցերները կա-
յանաւորել են մի ուսուցիչ-օֆիցերի, որը
արանապէս պատգամաւոր Ալի-բեյի կողմից
նստմակ էր տանում արանական զօրքերին:
Այդ նամակով կոչ է անվում նրանց պատ-
րաստ լինել անմիջապէս Կ. Պոլսի ուղևոր-
վելու սուլթանին և շարիաթը պաշտպանե-
լու համար:
Բեկիցիօնները մեծ վատասութիւն ու-
նեն նաև արմատները վրա:
Մոստաֆիլի և վիլայեթի ուրիշ քաղաք-
ներում մոսթիկները զոհիչ ճառեր են
արտասանում երեսուցորդ-թիւրքերի գէմ-
նրանց կազմակերպած միտնաբերում պա-
հաններին են յայտնում երկուսուրեք թիւ-
րքերի կամուրջները արձակելու և մասնե-
րական ազգաբնակիչները գէմը բաժանե-
լու մասին:
Դրութիւնը չափազանց լուրջ է:
Սօֆիստներ լուրեր են ստացված Աղբա-
նուպօլից, որ տեղական զօրքերի մէջ ապա-
տամբութիւն է ծագել երկուսուրդ-թիւր-
քերի օֆիցերները գէմ, որոնք հրամայել
էին նրանց պատրաստակով գնալու Կ. Պոլսի
վրա: Զինուորի աստիճանից օֆիցերութեան
հասանելու բացառիկ զօրքերին, որ
Կ. Պոլսի վրա գնալու նպատակն է գահըն-
կէց անել սուլթանին և սպանել: Միևնուրեք
ժամանակ գրանով Ազգաբնակչուրը կը մնայ
անպաշտպան Բօլքարիայի ուսնադրութիւնների
գէմ: Դրանից յետոյ գիւնուրները դուրս քն-
ցին իրանց բոլոր օֆիցերներին երեսու-
ցորդ-թիւրքերին հաւատարիմ մնացած զօ-
րամասերը շրջապատեցին ապստամբ զին-
ւորների զօրանոցները: («Ք. Օռ.»)

4. Պոլսից հեռագրում են «Ք. Օռ.» լր-
գրին: որ իբր թէ հայկական յեղափոխական

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՄԻՈՒԹԻՆ

ՏՆԱՅՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՍՏԳՈՒՄԱՐԻ
III ԵՒՍՏԸ

Ապրիլի 4-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին Ա. Բալանթարի նախագահութեամբ տեղի ունեցաւ Տնայնագործական Համագումարի III նիստը համեմատաբար բազմամարդ հասարակութեան ներկայութեամբ:

Մտադրութեան ինչորեք ժամը վերաբերում են ընկերութեան կողմից առաջադրված հարցերին:

Յ. Արարի կարգաց իր զեկուցումը «Գրանձակի արհեստանոցի շուրջը և մի քանի գիտաբանութեան նկատմամբ ու գոյնի կրթութեան» որով տեղի մի շարք տեղեկութիւններ թէ արհեստանոցի և թէ առհասարակ տնայնագործական արհեստի զարգացման համար անհրաժեշտ ինչորեք ժամը ու փոփոխութիւններ կից զարգացման զարգացումը և զարգացման համար զարգացումը 1) հերթական է կազմակերպել արտադրութեան գործը ապրանքները թանկ գնով ձեռք բերելու համար, 2) հիմնել արհեստանոցներ կից զարգացման զարգացումը, 3) շուրջակութեան գործը գիւղերում դնել ընկերական հիմունքների վրա, 4) ածու տարի հարաւոր տնայնագործական համագումար, 5) կազմակերպել ցուցանանքներ:

Մայնակաւ Ա. Բալանթարը թելով թէ իր նկատում է, որ նրանք բոլորն էլ ի նկատի են առնելով, բայց մի կէտից այն է զարգացման զարգացումը, որը վիճելի է, Մաքրի փոխնախագահութեան յետոյ ինքը զեկուցանողը ուղղուած է մայնակայն այդ կէտի մէջ իր մտքով, որ արհեստանոցներին կից զարգացման զարգացումը բացակայ է:

Ի նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ շատ անձինք և զեկուցող զիմուսներ են առնում և տեղեկութիւններ ինչորեք շուրջակութեան արհեստանոցը բանաւոր մասին, համագումարի նախագահը առաջին է մի շարք տեղեկութիւններ իրեն պատասխան ուղիք երևում է, որ ամեն մի արհեստանոցի նախահարկը 3 տասնհազար Վրանայ հաշով տարեկան կը պահանջէ 670 ռուբլի, իսկ 6 ամսվայ ընթացքում 400 ռուբլի Անա նրանք, որոնք կուզենան արհեստանոց բանաւոր զեկուցումը, այդ գումարը պէտք է հաշուի առնել:

Գրանցի յետոյ համագումարը լսում է Շուշու բաժնատէրի զեկուցումը՝ «Շուշու ջուրհանոց արհեստանոցը և իր պատասխանը» Պարզվում է, որ Շուշու արհեստանոցը բացվել է 1906 թ. ապրիլ 16-ին Հանագուցիւ ա. Օհանեանի ցուցմունքների համաձայն 1908 թ. արհեստանոցում բացվում է նաև գորգագործական բաժնատէր և նաև այսօր նա կազմված է երեք ճիւղերից՝ գորգագործ, շուրջակութեան և մետաքսէ: Շուշու բաժնատէրը իր զեկուցումն մէջ առաջադրում է հետևել թեղիները. անհրաժեշտ է 1) բերել տալ բուրգ-գոյնը մերթնայ, 2) բանալ գորգը 3 բաժնատէրներից, 3) մտնել արհեստանոցներում բլրի գործուածները, 4) հրատարակել այրած նկարների ու ներկերի, 5) պատրաստել տնայնագործութեան վերաբերյալ որոշ ծրագրեր:

Համագումարը ի նկատի առնելով այդ բոլորը անցնում է յայնպիսի բաժնատէրների զեկուցումներին:

Համալի բաժնատէրի կողմից զեկուցում է կարգում ուսուցիչ Շապուրիզեան, մի առ մի պատասխանելով տնայնագործիւններ և նրանց դրութեան ու զարգացման մասին Մոսկվայի շրջանում Առանձին հետազոտութիւն էր ներկայացնում գիտաբան զեկուցողը այդ գործում, որի ստեղծած թանկարանը ապահով իրեն է հանդիսանում տնայնագործութեան տարածման ու նրա արտադրութիւնների վաճառահանութեան համար և ուր ցուցաբերված են այդ արհեստի ամեն տեսակ արտադրութիւնները: Զեկուցանողը կարծիքով այն բայցիք ինչ-որ Մոսկվայի գիտնականներն է 10 տարվայ գործունէութիւնից յետոյ միայն թիֆլիսի հայ տնայնագործական ընկերութիւնը հինգ սկզբից արդեն ստանալիս, որոնք անհրաժեշտ են գործի հիմնաւոր կազմակերպութեան և աջողութեան համար, ներկայացնելով միևնույն ժամանակ նրանց համար պահանջվող ծախքը:

Այդ առաջարկները բնութեւնը թողնվում է յետագայ նիստին:

Ժողովակազմից մի քանիսը հետաքրքրվում են իմանալ թէ ինչ յարաբերութիւնն ունի պետական կուսարմի կոմիտէտը հայ տնայնագործական ընկերութեան հետ:

Նախագահը բացատրում է, որ կոմիտէտը պետական մի հաստատութիւն է, որը ածու կերպ աշխատում է աշխարհի յարաբերութիւնը, նպաստել, որպէսզի բոլոր ազգերի մէջ էլ տարածվին այդ արհեստները: Ապա հարցաւորելով, որ արդէն ինչպիսիք է արված հայ տնայնագործական ընկերութիւնը զարգանալու գիւղագործական տնայնագործական ընկերութիւն, խորհուրդ է տալիս զիմուսներ անողներին, առանց վախենալու թէ

զանակցականութիւն քարոզելով... ուղղում է առի, որ «Դաշնակցութիւնը դուրս չիք փրկութիւն»... Ասելով նրանք ինչ էրաւու ընծայելով, իրք թէ «մի ամուսն մամուլը տեղա կը գայ և իր գործունէութիւնը կը սկսի»... Ինչ թուում է թէ այդպէս մամուլը (թերթը) դարձնել զանակցական ուղղութեամբ է լինելու: այդ մասին յարմար առթիւ կը գրեն:

Իրադրանքից արդէն ձեռ յայտնի էր, թէ ինչպէս Մանասարեան վարժարանում ներքին յուզումներն էին առաջացել, որ ժամանակակարգայն հաղի թէ դադարել է, աշակերտների մի փոքր մասը իրենց ծննդավայրերը գնացին, վարժարանը փոխադրուելու առը Մարքեղ Կամ այլուր երկէ իրականանայ, էրբորումցիք տուժելու են բարոյապէս, այսինքն տեղի աշակերտութիւնը զրկուելու է յիշեալ բարձրագոյն վարժարանի կրթական և ուսումնական բարիքներից: Ներկայիս էլ տեղոյս պետական վարժարաններին մէջ յուզումներն են առաջադրել, իրենց ուսուցչութեան և զարգացման վարժարաններին դէմ: Երկէ արդէ վրայվելուց ամուսնացել է իրաւ միջոցներ և տեղոյս ինքնուրուիան հրաժարուել է հեռավարով: Ինչ թուում է թէ զարգացում լինի թուրք թէ հայ, միևնույն է, երբ աշակերտական ըմբոստանում լինի և, երբ անմիջապէս չհնազանդին զարգացման վարժարանում, պէտք է արտաքուսին գարդից:

Շուշու

ԷՆՎԷՐ-ԲԵՅԻ ԿԱՄՈՒՄԸ

Առաջին րօպէին, երբ հեռագրիւնները Կ. Պոլսում տեղի ունեցած յեղաշրջման և պետական հարուածի լուրը բերին, մենք այն կարծիք յայտնեցինք, որ արքա կուզիւ օժանդակել ժողովրդի ազատամտների ընդդէմ տապալել երիտասարդ-թիւրքերին, զարգացման մեծ սխալ էր, որովհետև ընկալուած և խառն օյժերը օժանդակին այդ անմտածված ընդդէմ: Մեր կարծիքը հաստատուում է «Русское Слово» թերթի Բերլինի թղթագիր մի յօդուածով, որ նա առաջ է բերում թիւրքական յեղափոխութեան յայտնի պարագլուխ Էնվեք-Բեյի կարծիքը: Իր յեղաշրջման բողոքներին գոհվում էր Բերլինում, իրեն հիւրին դեսպանութեան ղեկավարական կցորդ:

«Քաջ ծանօթ իր հայրենիքին, երիտասարդ-թիւրքերի կենտրոնական կոմիտէտի աւագագոյն անդամ, մայրք Էնվեք-Բեյը բացատրեց զորք կայպէս:

— Ինչպէս և կուրեք ծագեց մեր կոմիտէտի և ազգային կուսակցութեան միջև ծագած կուսակցական գիտութիւնների պատճառով: Ազգային կուսակցութիւնը (հայրենիքի), որ բաղկացած է զիւրաբար պէս հայից, արաբներից և արաբիցիներից, պահանջում է նախագահի աստուծոմիտ: Մեր խորին համոզմունքը համաձայն, աստուծոմիտն առաջ կը բերի օսմանեան կայսրութեան լիակատար բաշխումը: Ինչպէս է, որ ծրագրային հայացքները մէջ եղած այդպիսի տարբերութիւնը չէր կարող իսկոյն առաջ բերիլ կոմիտէտին: Ազատամտ կուսակցութիւնը, սակայն, փոխանակ որոնելու համաձայնութեան յարմար կէտ, սկսեց սիւլ-բիւլ անել ընկալուածի հետ: Իրեց ցի ցի անկախ կանգնելու համար պիտի ընտրուէր մի քանի անձինք, որոնք իրենք ամեն առաջ խառն կը պահանջէին ներկէն արտաքուստը: «Է. Հերպրի», «Բրուդոսի» և «Նեղորոսի»:

Այս րօպէին, վերջին բառս զերէլ առաջ, կայսրային հրապարակէն կանցին անկախ գործին զօրանումը մը, այժմ կ'ըլլայ, և վաճառատունները կը փոխուին մեծաշուքի: Երանիլք ջաղաք: Ետհէն

ԱՐՁԱՅՆԱՔԻՆԵՐ ԹԻՒՐԿԱՆ ՀԱՍՏԱՆԻՑ

Ամիս 18-ին վեց հոգուց յանձնաժողով մը կազմուած է, որ ամբողջ Երբորում շրջանում պիտի թղթագիր հարստահարութեանց մասին ստուգ տեղեկութիւններին առնելու: Ինչպէս հարցաւոր իմ «Մշակին», զեկուցող սերմացուն արդէն սկսուած է ցրուել: Ընդհն մարմին մը կազմուած է երկու ճիւղերով, որոնք կառավարութիւնից ընտրուած են և սպիտակ են որ սերմացուները իր նպատակին ծառային, այսինքն ցատկի և ոչ թէ ծախիլ:

Տեղա շարժակները մը (խմորատիպ) «Յառաջ» անունով մարտ 1-ից լոյս ընծայուեց, իսկ 2-րդ համբոյց «Փարոս» անունով տակ, որ հանդիսանում է տեղոյս զանակցականների օրգանը: Երբ լուր տեղից «Փարոս» № 3-ում էլ թէ և հարգուած է և սակայն մեզ արդէն յայտնի էր, ինչպիսի օգտակար թէ և յատկապէս յուզումները սկսած են լոյս սփռել տեղական կուսար միջավայրը, թէ և շատ միջթիւրքական է այն երևոյթը, սակայն «օրթօգրք»

Սեփ Գազարի լինելը ընդհանուր պետական կուսարմի մտայն շատ առի է քան աշխարհիս բոլոր զանակցաների ստացման, իսկ այդ գումարը ինչպիսիքեան առի է քան անկախութեան թաւառուի և նրա տան ոտհիլը (մտ 5 միլիոն ռուբլի), նոյնպէս Աւարիայի և Գերմանիայի կայսրներին, և պակաս քան ուս արքունի տան վրա ծախսածինը (մտ 16 միլիոն 400 հազար ռուբլի): Այս մեծաքանակ ոտհիլը պակասեցնելու ժամին ոչ որ է հարկէ չէր մտածում մինչև թիւրքական աստուծոմիտները: Թիւրք պարլամենտի եկամտային յանձնաժողովը ի նկատի ունենալով երեք միլիոն սոսի զեֆիցիտը՝ ծախիլը աւելացումը եկամտներից—առաջադեց սուլթանի ոտհիլը հիման, ապով միայն 300 հազար սոսի է համապատասխան չափով պակասեցնել արքայազնի մինչև օրս ստացածը: Այդ առաջադեց, որ միանգամայն համակարգով ընդունվից պարլամենտով, սաստիկ զայպացումը առաջ բերեց պատասխան կազմակերպիչ մէջ, ինչպէս և սուլթանի, զուցէ և վերջին անցերի պատճառներից մէկը դարձաւ:

Ռուս մամուլը, որ լատուեղեակ և անընդհատ հետեւում էր թիւրքական անցքերին, առաջին յուլիսի 11-ի անարին հեղափոխութիւնից յետոյ, չէ դադարում ինտերքրակական յօդուածներ տալուց և ներկայումս Բերլին, Մոսկ. ԵՏՃ-ի գեղեցիկ առաջնորդներից, արտաքին տեսութեան մէջ գեղեցիկ յօդուածներ տալուց և պ. Բիւրուսովի թղթագիրութիւնները մենք կարող ենք մատուցելուց անել «Речь. Бор.» ամսագրի վրայ, որի վերջին հո-ում (№ 3) կան պ. Մ. Իւււա-կովի և պ. Կաշինցիի զրուածները, որոնց հետ կը ծանօթացնենք մեր ընթերցողներին:

ԱՐՁԱՅՆԱՔԻՆԵՐ ՊՐԱՄԿԱՍՏԱՆԻՑ

Բաշտ 19/6 ապրիլի Արդէն երկու ամից առի է, որ Բաշտը զրուած է «Ճօշակներով» (յիւրախոսականներով): Արդէն երկու ժամ շարունակ հրատարակութեամբ յարկանակը տանելուց յետոյ, ամիջապէս ձեռնարկեցին զիւրեք պատրաստել Մանիլում և Եւրոպայից, որը Բաշտի երեք օրվայ հեռուորութեան չափ մի տեղում, որից զօրքը Դազիլի միջով պիտի անցնի տեղս դալու:

Այս ամբողջ ժամանակակիցում, շարունակ ասում էին, իրք թէ կուր է տեղի ունեցիլ Թէհրանից Դազիլի վրայով տեղս ծանապարհւած զօրքի և զիւրեքայն «Ճօշակներին» միջև, բայց զօրքի և եղև ճըրջաճիւղերը, բայց Զիւրեք-Երզնում արդու սպանումը, որը եօթը ձիւրորով եկած է եղև մի ինչ-որ անյայտ գործով: Բայց ամսու 17/4-ին հեռախոսով ստացվեց հետևելով ստույգ լուրը, որ որոշված գիւրքերից հարկի հողի ընտրվեցին յարձակում գործելու Դազիլի և Դազիլից զօրք զէպի Բաշտ գիւրքի կազմած զօրքի վրա: Նոյն օրը ժամը մօտ 11-ին առաւօտեան ծանապարհւած են զէպի Դազիլի: Երբ հանում են Նաքրի գիւղի մօտ, որը վեց ֆարսին (42 վերստ) հեռու է Դազիլից, ստեղծուած են, որ զօրքը այդտեղ (չօսել ծանապարհից 7—8 վերստ հեռու) գիւրք է կազմել: Ուստի 35 հողի (10 թուրք, իսկ 15 մասը) հայ և վրացի) յարձակում են այդ գիւրքի վրա, որտեղ լինում է 300 հողի: Մնացածները ծանապարհի պաշտպանութեան համար են մնում: Կուրեք ըսկովում է կատարել կերպով և շարունակվում է ամբողջ շորս ժամ շարունակաբար: Գիւրքուած զօրքը թանկով որ չէ կարող զբաղւած դիմապի թողնում է զիւրքը, 40-ի չափ սպանված և վրայուր ու փախչում: Իսկ յարկով մարտիկները հարձակում են նրանց մինչև երեկոյեան մութը կոխելով սպանելով 64 հողի ևս: Գիւրքը վերադառնում են նոյն տեղը (Նաքրի) գիւրքերը, սպանվածներին խուզարկութիւնը թողնելով յայնպիսի օրվան Միւս օրը առաւօտեան, երբ գնում են յարկութեան աւարը անտեղ, տանում են, որ զիւրքից զիւրքը զիւրքը ամեն կերպ կողմնակի: Տասն և եօթը հատ հրացան են ձեռք բերում, իսկ մնացածը պահանջում են զիւրքայիններից: «Մշակներին» և ոչ մի գոհ: Սպանված է երեք հատ ձի:

Այստեղի առաջին կուրեք է սա, որը վերջացաւ «Ճօշակներին» յարկութեամբ: Անշուքն արժանի չէ կարելի վերջացած համարել: շուտով կը կրկնվին շարունակութիւնները:

Այժմ գիւրքերում երկու հարկերից առիլ «Ճօշակներ» կան, բայց էլի գնում են տեղիցս օգնութեան համար: Ասում են, որ սիֆիզիարը ուղղում է գնալ գիւրքերը, իրք թէ կուրին մասնակցելու, բայց տեղիս «Ճօշակները» չեն թողնում, որ մի գուցէ բաղաբից հեռանալով կառավարութեան կողմն անցից:

Սիֆիզիարի ներկայութիւնը շատ լուս ազդեցութիւն ունի տեղիս մութ ոյժերի վրա: Ուստի նրա բացակայութիւնը կարող է սարսփել և ամեն բանի վրա անվստահութեան ներշնչել:

Աստարայի կողմից ճիշտ տեղեկութիւն չէ կայ: Թէ և զարգել մէջ զանազան անխորտ լուրերը քաղել կայ, բայց առաջիմ ոչինչ յայտնի չէ և հանդիսու է: Տեսնենք ապագան ինչ ցոյց կը տայ: Որոնքը

Երբ զեկուցումը «Գրանձակի արհեստանոցի շուրջը և մի քանի գիտաբանութեան նկատմամբ ու գոյնի կրթութեան» որով տեղի մի շարք տեղեկութիւններ թէ արհեստանոցի և թէ առհասարակ տնայնագործական արհեստի զարգացման համար անհրաժեշտ ինչորեք ժամը ու փոփոխութիւններ կից զարգացման զարգացումը և զարգացման համար զարգացումը 1) հերթական է կազմակերպել արտադրութեան գործը ապրանքները թանկ գնով ձեռք բերելու համար, 2) հիմնել արհեստանոցներ կից զարգացման զարգացումը, 3) շուրջակութեան գործը գիւղերում դնել ընկերական հիմունքների վրա, 4) ածու տարի հարաւոր տնայնագործական համագումար, 5) կազմակերպել ցուցանանքներ:

Մայնակաւ Ա. Բալանթարը թելով թէ իր նկատում է, որ նրանք բոլորն էլ ի նկատի են առնելով, բայց մի կէտից այն է զարգացման զարգացումը, որը վիճելի է, Մաքրի փոխնախագահութեան յետոյ ինքը զեկուցանողը ուղղուած է մայնակայն այդ կէտի մէջ իր մտքով, որ արհեստանոցներին կից զարգացման զարգացումը բացակայ է:

Ի նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ շատ անձինք և զեկուցող զիմուսներ են առնում և տեղեկութիւններ ինչորեք շուրջակութեան արհեստանոցը բանաւոր մասին, համագումարի նախագահը առաջին է մի շարք տեղեկութիւններ իրեն պատասխան ուղիք երևում է, որ ամեն մի արհեստանոցի նախահարկը 3 տասնհազար Վրանայ հաշով տարեկան կը պահանջէ 670 ռուբլի, իսկ 6 ամսվայ ընթացքում 400 ռուբլի Անա նրանք, որոնք կուզենան արհեստանոց բանաւոր զեկուցումը, այդ գումարը պէտք է հաշուի առնել:

Գրանցի յետոյ համագումարը լսում է Շուշու բաժնատէրի զեկուցումը՝ «Շուշու ջուրհանոց արհեստանոցը և իր պատասխանը» Պարզվում է, որ Շուշու արհեստանոցը բացվել է 1906 թ. ապրիլ 16-ին Հանագուցիւ ա. Օհանեանի ցուցմունքների համաձայն 1908 թ. արհեստանոցում բացվում է նաև գորգագործական բաժնատէր և նաև այսօր նա կազմված է երեք ճիւղերից՝ գորգագործ, շուրջակութեան և մետաքսէ: Շուշու բաժնատէրը իր զեկուցումն մէջ առաջադրում է հետևել թեղիները. անհրաժեշտ է 1) բերել տալ բուրգ-գոյնը մերթնայ, 2) բանալ գորգը 3 բաժնատէրներից, 3) մտնել արհեստանոցներում բլրի գործուածները, 4) հրատարակել այրած նկարների ու ներկերի, 5) պատրաստել տնայնագործութեան վերաբերյալ որոշ ծրագրեր:

Համագումարը ի նկատի առնելով այդ բոլորը անցնում է յայնպիսի բաժնատէրների զեկուցումներին:

Համալի բաժնատէրի կողմից զեկուցում է կարգում ուսուցիչ Շապուրիզեան, մի առ մի պատասխանելով տնայնագործիւններ և նրանց դրութեան ու զարգացման մասին Մոսկվայի շրջանում Առանձին հետազոտութիւն էր ներկայացնում գիտաբան զեկուցողը այդ գործում, որի ստեղծած թանկարանը ապահով իրեն է հանդիսանում տնայնագործութեան տարածման ու նրա արտադրութիւնների վաճառահանութեան համար և ուր ցուցաբերված են այդ արհեստի ամեն տեսակ արտադրութիւնները: Զեկուցանողը կարծիքով այն բայցիք ինչ-որ Մոսկվայի գիտնականներն է 10 տարվայ գործունէութիւնից յետոյ միայն թիֆլիսի հայ տնայնագործական ընկերութիւնը հինգ սկզբից արդեն ստանալիս, որոնք անհրաժեշտ են գործի հիմնաւոր կազմակերպութեան և աջողութեան համար, ներկայացնելով միևնույն ժամանակ նրանց համար պահանջվող ծախքը:

Այդ առաջարկները բնութեւնը թողնվում է յետագայ նիստին:

Ժողովակազմից մի քանիսը հետաքրքրվում են իմանալ թէ ինչ յարաբերութիւնն ունի պետական կուսարմի կոմիտէտը հայ տնայնագործական ընկերութեան հետ:

Նախագահը բացատրում է, որ կոմիտէտը պետական մի հաստատութիւն է, որը ածու կերպ աշխատում է աշխարհի յարաբերութիւնը, նպաստել, որպէսզի բոլոր ազգերի մէջ էլ տարածվին այդ արհեստները: Ապա հարցաւորելով, որ արդէն ինչպիսիք է արված հայ տնայնագործական ընկերութիւնը զարգանալու գիւղագործական տնայնագործական ընկերութիւն, խորհուրդ է տալիս զիմուսներ անողներին, առանց վախենալու թէ

Երբ զեկուցումը «Գրանձակի արհեստանոցի շուրջը և մի քանի գիտաբանութեան նկատմամբ ու գոյնի կրթութեան» որով տեղի մի շարք տեղեկութիւններ թէ արհեստանոցի և թէ առհասարակ տնայնագործական արհեստի զարգացման համար անհրաժեշտ ինչորեք ժամը ու փոփոխութիւններ կից զարգացման զարգացումը և զարգացման համար զարգացումը 1) հերթական է կազմակերպել արտադրութեան գործը ապրանքները թանկ գնով ձեռք բերելու համար, 2) հիմնել արհեստանոցներ կից զարգացման զարգացումը, 3) շուրջակութեան գործը գիւղերում դնել ընկերական հիմունքների վրա, 4) ածու տարի հարաւոր տնայնագործական համագումար, 5) կազմակերպել ցուցանանքներ:

Մայնակաւ Ա. Բալանթարը թելով թէ իր նկատում է, որ նրանք բոլորն էլ ի նկատի են առնելով, բայց մի կէտից այն է զարգացման զարգացումը, որը վիճելի է, Մաքրի փոխնախագահութեան յետոյ ինքը զեկուցանողը ուղղուած է մայնակայն այդ կէտի մէջ իր մտքով, որ արհեստանոցներին կից զարգացման զարգացումը բացակայ է:

Ի նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ շատ անձինք և զեկուցող զիմուսներ են առն

որոնք գիշերվայ ժամը 9-ից յետոյ ցոյց են տալիս «Պարիզի ժամը», այսուհետև իրաւունք չունեն ցոյցադրել այնպիսի պատկերներ, որոնց մէջ կայ մտրկ ժամը:

Այսօր, կիրակի, ապրիլի 12-ին, Լեհական Տան դահլիճում (Նիկոլայեւիկայայ փող., № 59) հայ սիրողների «Նոր-Գրամ» խումբը կը ներկայացնէ «Արեան քիծ» 3 գործ. պիէսան, որին կցված կը լինի շքեղ պարահանդէս, դիմորտիանաւս և կօնֆետառի: Սկիզբն է ժամը 8-ին երեկոյանս:

Այսօր, ցերեկ. ժամը 11-ին, նշանակված է Հայուհայ Որբայինամ Ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը 1908 թ. հաշիւը հաստատելու համար:

Պետերբուրգից ներգաղթած են, որ կախիկիայի երկաթուղագործի կառուցումը կօնցրեալուով արված է վրաց պակակահանութեան:

Վրաց խմբէրթային սինդիկատի գրասենեակը, համաձայն բողոքային վարչութեան խնդրի, որոշել է Վերայի ուղղափառների գերեզմանատունը, որ այժմ վերացված է, կապովով տալ քաղաքին 9 տարի ժամանակով և 100 ռուբլի տարեկան վճարով երեխաների խաղեր կազմակերպելու համար, միայն այն պայմանով, որ արդ խաղերը տեղի չեն ունենայ Չափակ երկրորդ և Թոմիտայի շարքի երրորդ օրերը:

Աստիճանի ընկերութիւնը մի երկար բացատրիչ գրութեամբ լսուուն Քիֆիայի քաղաքային վարչութեան միջնորդութիւն է յարուցել յետաձգել մինչև 1911 թ-ի վերջը Աւստրիական իրաւունքը կէտարաբար չով փոխարինելու պայմանի գործարարութիւնը:

Ստացանք Ս. Արզուման «Մանկական աղետները Ստոկհոլմում» գրքովը, թարգմ. Ս. Յ.-ի, գինը 8 կոպէկ:

Այսօր Զուբալովիան ժողովրդական տանը կաշուիով մի գաւախտութիւն կը կարգայ երրորդ-գաւախտութիւնի մասին:

Այսօր տեղի կունենան 3-րդ ձիարշաւները: Սկիզբն է ցերեկվայ ժամը 4-ին:

Քիֆիայի գաւառի Գիւղումի գիւղում հեղիղի ժամանակ Ղուբը ջելի-տարի է 27 գլուխ կղզիւրաւոր անասուն և 200 ոչխար ու այծ, որոնք պատկանելի են եղել տեղական բնակիչներին:

ՇՈՒՇՈՒՅԻ մեղ գրում են. «Բագուարը նախ շաշուցի պ. Սահակ Թադևոսեանցը այս տարի ևս զատկական տօնի առիթով ուղարկել է իր ծննդավայրի վերին-Քաղի եկեղեցու աղքատ ծխականներին «ժառանգ» բաժանելու համար 100 ռ.: Նոյնպէս կարգադրել է իր խնամքներով ուսուցող «Քաղի» սեանակ զարգացի հոգաբարձութեան» հոգուստներ բաժանել նոյն զղրօցի բոլոր օրը աշակերտ-աշակերտներին: Յիշեալ զուգորոցում սովորում են երկու սեղից 120 հոգի: Ուսումը ձրի է և արվում է նաև դասական բոլոր պիտոյները:

ըստ էր Տիբոյի դերը, կարելի է ասել, անմասն էր այդ դրոշմը, հոգեբանորէն խրթին դերի մէջ և անգին աշուղութիւն ունեցաւ. նա իր գործի վարպետ հանդիսացաւ և ամբողջ ժամեր հանդիսականներին պահեց հոգեկան խորին յուզման մէջ:

Հրէայ հօր տանջվող Գուգլիի դերն ևս շատ գեղեցիկ կերպով տարաւ պ. Սօբոր-չիկովը:

Մարգարի ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ՔԱՒԱՆԹԱՐ Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱՒԱՆԹԱՐ Ե. ՏԵՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ Զ. ԱՌԱԲԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

Բ Ժ Ի Շ Կ Ա. Ս. ԱՄԻՐԻԱՆԵԱՆ Ներքին նիւանդութիւններ 11-12 ժ. առաւ. 5-6 ժ. երեկ. Վերամիտիւկայայ փող., № 10. (օ. մ.) 100-70

Բ Ժ Ի Շ Կ Ա. Մ խ ի ր ա ր ե ա ն ց

Սիֆիլիս, վնասական, միզատուական և մորթու ցաւեր 12-2 ժ. ցեր. Ընդունելու թիւն 5-7 ժ. երեկ. մանն օր Սոյալի, Բէլ-բութեան փողոց № 33. (օ. մ.) 100-64

Յ Ա Յ Տ Ա Վ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Բ Ե Ն Ե Ն Ի

«ՄՅԱԿԻ» ԲՈՒՄԱՆՈՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Փոխարէն 10 ռուբլի 70 կոպէկի. միայն 6 ռուբլի 70 կ.

Կամենայով «Մշակի» բաժանորդներին և ընթերցողներին հարաւորութիւն տալ է-ժամ կերպով ձեռք բերել 1) «Մեքորեան Հանրամատչելի Գրադարանի» հրատարակութիւնները և մեր աշխատութիւնները: 2) Ք. Արծրունու երկերի առաջին հատորը: 3) Վրձիսի «Մանրանկարները», մենք որոշեցինք նետեալ գրքերը տարածել էժամացրած գներով:

- 1. Գրիգոր Արծրունու երկերը, հատոր առաջին, գինն է 1 ռ. — գինն է 1 ռ. 50 կ.
2. Արծրունու ինքնուրոյն և Թարգմանական աշխատութիւնները և «Մեքորեան Հանրամատչելի Գրադարանի» հրատարակութիւնները. թարգմ. Տ. Մալեհի, գինն է — 56 կ.
3. Արծրունու երկերի առաջին հատորը, գինն է — 15 կ.
4. Նախկին Տպագրութիւն, Լէօի, գինն է 1 ռ. 20 կ.
5. «Ջուր-Քուշան», Շահրաբի, մեծ վէպ Պարսկաստանի կենտրոն, գինն է 1 ռ. —
6. «Ուրանիա», աստղագիտական մեծ վէպ Ֆրանսիայի, թարգման. Զ. Առաքելեանի, գինն է 1 ռ. 50 կ.
7. «Բրանիա», աստղագիտական մեծ վէպ Ֆրանսիայի, թարգման. Զ. Առաքելեանի, գինն է 1 ռ. —
8. Անգլիայի հասար. և քաղաքական կենտրոն, գինն է — 15 կ.
9. Հասարակութեան նեցուկները, գրամա Զ. Բրանի (պատկերով), թարգմ. Լ. Բարսեղեանի, գինն է — 15 կ.
10. «Ինչպի Արարատ», Արշ. Միսիրեանի, գինն է — 40 կ.
11. «Մի ամիս Արեւելում», Զ. Առաքելեանի, գինն է — 40 կ.
12. «Նոր Կենտրոն Շեքսպիր», գրամա. Էտիւզ Ա. Ք. — 40 կ.
13. «Միտոսի կենտրոն», կաղ-մեղ Զ. Առաքելեանի, — 25 կ.
14. «Գալիլէյի կենտրոն», կաղ-մեղ Զ. Ա. — 25 կ.
15. «Ջեռնարկ Տրամարան», Հոգեւ. Բանասիրութեան, կաղմեղ Զ. Առաքելեանի, գինն է — 50 կ.
16. Բոլոր այս 16 գրքերն, որոնց արժէքն է 10 ռ. 70 կ., կարելի է ստանալ, ուղարկելով միայն 6 ռ. 70 կ., որի մէջ և ճանապարհաճախքը, իսկ առանց ճանապարհաճախքի, Քիֆիայում կարելի է ստանալ 5 ռ. 50 կ. ու:

Դրամ և պատուէր պէտք է ուղարկել այս հասցեով Թիֆլիս, редакция газеты «Мшакъ», Амбарцуму Аракеляну. (օ. մ.) 268. 10-4

Պատրաստ է և շուտով տպագրութեան կը յանձնվի ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

(Գլխավոր կտտրը) Դրասպիրը ծխական դպրոցների IV բաժանմունքի համար, համաձայն դպրոցական ծրագրի:

Գ. Վարդանան, Ռ. Ման. Ազատ (օ. մ.) 308. 3-1

Վրաստանի և Իմերէթի թիւն Հայոց Վիճակային Կօմիտատի շարքի ատեսնում ապրիլի 13-ին նշանակված է

Ա Ք Ո Ւ Ր Դ

առանց կրիստոսաւորի, կապովով տարու վանքապատկան կղզին, որ գտնվում է Վանքի աւազ եկեղեցու դիմաց: Մասնակցել ցանկացողները պէտք է ներկայացնեն որովմած գրական: (ու. կ.) 297. 2-2

Հ Բ Ա Ի Ե Բ Ամսին 12-ին, կիրակի, առաւ. ժամը 11-ին, ս. պատարագից յետոյ, լինելու է Բեթղեմի ս. Աստուածածին սկիզբու ծխական ժողով. Ժողովի նիւթը լինելու է. 1) Ստուգութիւն 1907 և 1908 թ. հաշիւների: 2) Լ'նորութիւն երկու խորհրդատու հոգաբարձուների եկեղեցական տան շինութեան առիթով: Ստոր խորհրդում եմ վերոյիշեալ եկեղեցու յարգելի պ. պ. ծխականներին շնորհ բերել նշանակված օրը և ժամին: Երէցփոխ՝ Վ. Առանանց 305. 1-1

ԹԻՖԼԻՍԻՆՍԱԶՆԳՈՒՄ

Բօրչալուրի գաւառում ծայրում եմ անստալին կալուածք, 1830 զեռետարին, որը ներկայանում է անստաւարդիւնաբերութիւնի համար յանանց-մեծ կողմի ծառեր, հանաբերի, հացեմի, քիլիմի, սանձեմի կայնի կայնի Նոյն գաւառում, նոյնպէս և Դուշէթի և Գորու: գաւառներում ծայրում եմ միանգամայն էժամ, ամենի համար խոտը նեանկարիւն ունեցող մի քանի կալուածքներ, որոնք պատկանում են մի կալուածատիրոջ: Հետաքրքրող անձերը թող առևերէն դիմեն մանրամասն տեղեկութիւնների համար՝ Շ. Ս. Սեբուրգի, Невский, 140, А. Г. Муръ. (П. 60286) 306. 10-1

ՅՈՂԱՆ ՏԵՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԸ

Տ ա լ ի ն է ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵՉՈՒԻ ԴԱՍԵՐ Հասցէ՝ Бесбутовская, д-Р. Михайлова, № 39. (օ. մ.) 288. 3-3

ЗОЛОТАЯ МЕДАЛЬ ЛОНДОНЪ 1893 Г. ЛИБАН. СТИЛЬ 7 Г. Ю. ЮРГЕНСЪ МОСКВА. ГОТЕПЕТАРСТВО ПРОВІЗОРЪ Г. Ф. ЮРГЕНСЪ БОРО-ТИМОЛОВЕ И КО. ОТПОТ. ЗАПРА. ВЕЩИШЕН. УРЕМ. ПРІЩЕИ И ЖЕЛТІИ ПАТЕН. БЛАГОУХОДІТЕЛЯТЕЛЬНОЕ ИЩЕНО ВЪСІОГО ДОСТУПНОСТІА ПРОДУКТЪ БЕЗЪДЪ. 50 1/2 30 89. 24-6

Ն յ յ տ ե ս ա լ ՅԻՍՈՒՍԻ ԿԵԱՆՔԸ

Համասոնց ԵՐՈՒՆԴԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ Էջ 88, գինն է 30 կոպէկ Դիմել էլձիւթի մը երուանդ վարպետի: (Կ. շ. ու.) 282. 5-3

Փրանսիական Շոգեհաւային Ընկերութիւն «ՄԵՍՍԵՐԻԵՐ ՄԱՐԻՏԻՄ» - «MESSAGERIES MARITIMES»

ՁԻ (4 մայիսի ըտտ. ու.) ապրիլի մեկնելու է Բաթումից, երեկոյան ժամը 5-ին, առաջնակարգ «Crimée» շոգեհաւային, հանդիպելով Տրապիզոն, Սամսուն, Կ. Պոլիս, Դարգանէլ, Զմիւռնիս, Պիրէ, Մարսէլլ, Բացելոնա, Հավր և Լոնդոն: Ուղղակի հարգակցութեան տուտակները մինչև Պարիզ, Նիւ-Եորկ և Շանխայ (Չի-նաստան), Հեռաւոր Արեւելք գնացողների համար, կարելի է ստանալ Քիֆիայում, պահակեցրած գներով: Ապրանքների և ծանայարիորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ համար դիմել ընկերութեան Քիֆիայի գործակալ պ. Վ. Յաղորեանին, նախկին Արծրունու գաղ-բէրում թիւ 127 գրասենեակը, հեռախօս թիւ 608: Դրասենեակը բաց է 9-2 ժամը ցերեկվայ և 5-7-ը երեկոյան, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից: 307. 1-1

!!! ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ !!! Ի նկատի ունենալով, որ վաճառքի է հանված առողջութեան համար ֆլատակար կեղծ Սպերմին, որ առաջարկվում է պանդան անունների տակ, անհրաժեշտ է գնելու ժամանակ ուղարկութիւնը գարձնել հետեւեալ անուն վրա՝ Ս Պ Ե Ր Մ Ի Ն Պ Է Լ Ս ՊՐՕՅԵՍՍՈՐ-ԴՕԿՏՈՐ SPERMINUM POEHL 1901 և պահանջել այդպիսին Գործարանում Զմարանի խաղական կապոցի մէջ, ԳՐՕՅԵՍՍՈՐ-ԴՕԿՏՐ Պ Է Լ Ի Ե Ա Ր Դ Ի Ե Կ, ԳՅՏԵՐՈՒՐԳԻՄ. Ուսումնական և արտասանման գրականութեան մէջ կեղծ բազմաթիւ գիտական գիտողութիւնները առաջնակարգ գիտնականների և բժիշկների կողմից՝ սպերմինի փրկարար ներգործութեան մասին - ներառեցին, սեռական քաղցրիւն, ծեղրիւն, խոտրիւն, անբարեկարգ, արեան պակասութիւն, բոխիւն, սիւնիւն, սնկիւնի բժշկութեան հետեւանցներ, յօղացալ, անի նիւանդութիւններ (շաղութիւն, սրտի պնդատուութիւն, սրտի բարախուսն, պերեբոյ, միօկարդիա), զարկեանի կարծացումը, ալիօսիլով, ողնաւարի նիւանդութիւն, կարտաճներ, նիւանդութիւնները քաղցրումը, յոգնածութիւն և այլ հիւանդութիւններ ունեցած ժամանակ - ԿԻՐԱՎԵՐՈՒՄ ԵՆ ԲՅՏԵՐԱՎԵՍ ՊՐՕՅԵՍՍՈՐ Պ Է Լ Ի Ե Ա Ր Դ Ի Ե Կ ՊԷԼ Ե ՍՊԵՐՄԻՆՈՒՆ: ՊԷԼ Ե ՍՊԵՐՄԻՆՈՒՆ գտնվում է բոլոր գիտնականների և գիտնականի խնամքներով: 1) կաթիլներ ձեւով (Essentia Spermii - Poehl), 1 սրուակը - 3 ռ. և նոյնպէս: 2) անգուլանի մէջ մտնող տակ սրակալ համար (Sperminum-Poehl pro injectione), 1 սրակալը - 4 անգամ սրակալ համար - 3 ռ. և 3) կեղծի համար (Sperminum-Poehl pro clysm), 1 սրակալը - 4 կեղծի համար - 3 ռուբլի: Զրկարար ուղղակիում է «Լիեթոնո ռիստիւ Սպերմին-Պեալ» գիրքը (102 էջ), որ պարունակում է ասի և այլազան բժիշկների գիտողութիւնները, նոյնպէս և «Օրգանոտերապեւտիկ Սօբորնիկ» երկրորդ հատորը. գիրքը պրոֆեսոր-Պ. Պ. Պեալի ցուցմաններով գործարանային ուրիշ կազմ. վերաբերմամբ: Ըստ պահանջման պ. պ. բժիշկների ուղղակիում է գիտական յատուկ գրականութիւն: ՕՐԳԱՆՈՒԹԵՐԱՊԵՒՏԻԿԱՅԻ ՄԻՆԻՍՏԵՐՍԿԱՅԻ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻՅԱՅԻ ԻՆՏԻՏՄՏՅՈՒՄԻ, ԽԻՄԻԿԵՍԿԱՅԻ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻՅԱՅԻ Ի ԱՊԵԿԱ ՊՐՕՖԵՍՏՐԱ ԴՕԿՏՐԱ ՊԷԼՅԱ Ե ՏԻՆՕՎԵՅԻ ԵՆ Շ. ՍԵԵՐԵՅՄԻՒՄ, Բաս. Օսթր., 7 լինյա թ. № 28-267. (Ս. 57666) 279. 4-1

Անդրկովկասեան Գարրիկային պանետր „ՊՐՕՎՍԻՆԻԿ“ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ 1888 Թիֆլիս, Սոյալիկոկայայ փող., № 4. Առաջարկում է շինութիւնների կառուցման սեզօնին ՊՐՕՎՍԻՆԻԿ-ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ ԱՄԵՆԱԼԱԻ ԾԱԾԿՈՑԸ ՅԱՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ ԲՈՒՍԵՐԻՆՈՒՄ Ե Պարկեային, յատակները ներկելուն, մօզալիկներին, գորգերին, դորօվաներին, կլէս-կաններին և այլն: ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ ԱՌՊԷՍ ԵՏԱՆ ԾԱԾԿՈՑ Զատակը ծածկելու ուրիշ միջոցներից նրանով, որ պահպանում է յատակը խոնաւութիւնից և ցրտից, անթափանցիկ է, փոշի չէ առաջացնում, թթուանիցից չէ փշանում, ստաների ձայնը խլացնում է, շուտ է մաքրվում և ընդմիջող գեղեցիկ է մնում: ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ ՈՐՊԷՍ ԵՏԱՆ ԾԱԾԿՈՑ Ամրութեան, յարմարութեան և գեղեցկութեան կողմից միանգամայն առաջին տեղն է բռնում մինչև օրս գոյութիւն ունեցող ծածկոցների շարքում, որի համար վկայում են «Պրօվսինիկ» Ընկերութեան ստացած պարգևները և գովասանական թղթերը, ինչպէս ուսուց, այնպէս և արտասանման ցուցահանդէսներում: ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ Նախահաշիւր և նկարները ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման: 284. 8-3